

«Richart --- tol lor chastels e derocha e abranda / devés totz latz ---», B. de Born (Appel, *Chr*, 67 29), i amb compl. de 'mur, muralia' en la *Voljansa de Nostre Senhor* (id, 118 109, 118) i en molts altres trobadors i narracions del S XIII (Rayn. v, 100) (*desrocar* també, p. ex. en Lanfranc Cigala), també en el *Jaufré*, fr. ant. *desrochier* tr. «jeter en bas, renverser, faire tomber» (S XII, *Gormont et I*; Wace *FEW*, 437b 43ss, també intr. o refl «tomber d'un rocher», 437a 55ss, mentre que l'acc «arracher», 438a32, en part és dubtosa, i en part ve de ERADICARE una mica contaminat, posada a tort per Wartburg a l'article ROCCA), quant al cast. *derrocar* [Cid], V. supra, sembla ser manllevat

En català i oc se li formà tot seguit un derivat *enderrocar*, concurrent poderós, sobretot en la nostra llengua, on aviat tendí a antiquar l'altra: «fo enprès que si la abadesa no ls retia Nathana, que la n traquesen per força, e que *enderrochasen* e trenchasen e cremasen tot lo monestir», i amb complement de persona: «Mas tu mateixa te est *enderrochada* en la via per la qual vas en abís infernal», Llull (*Blanq*, *NCl* i, 131 26; *Merav*, Ag 1, 49); «mataven e *enderroca-*vens dels moros», «e junyí ab lo sarraí, e l sarraí *enderrocà* l», Jaume I (Ag., 99, 311); «els altres lo feren tots --- mas de la se<l> la no l pogren moure --- ni --- *andarocar*, atresí trencaren tots las lansas», Reixac (Q, 36,29); «yo seguí e d'encontre l'*enderroquí* a terra del cavall», JoMartorell (Ag. II, 200), o 'fer caure d'un lloc alt': «lo pauseren sobre la pena del temple --- tirem-lo daval! --- e quant l'agren *enderocati* ---», *VidesR*, 107r2 (trad. «qui dejectus non solum mori non potuit sed conversus est», nota 45). *enderrocar* un poderós, Ausiàs CIV, 30f (REBUTJAR).

En època més tardana segueix ple de vida i s'imposa a *derrocar*; sigui en construcció refl.: «sie tengut de tornar totes parets del <e>s laurahons --- que --- se *enderrochassen*», Alt Berg, doc. de 1373 (Serra V, *Pimós i Matapl* III, 165). Aplicat a persona ja no s'usa, car MilàF ho posa en estil medieval: «Lo pros Bernart s'acosta, Galind parlà: / —Massip, he vist la lluyta, dels finestrals, / y com *enderrocaves* al fort alarb / ---» (*Pros Bernart*, v. 194). Però continuà ple de vida fins avui amb complement de cosa, sobretot de construccions: «vent que --- trobà un galió --- vin gué a perdre-se prop de la Illa Plana --- après *enderroquà* moltes cases y lo palmer de Mn. Pera», cròn eiv. de 1543 (Macabich, *Sta M la Major*, 19).

I el participi, sovint part.-adj., que pot tenir el matís de 'obstruït, entrebancat' si es refereix a un camí. «al-guns passos difícils per lo *enderrocats*, amb fangueres i roderes», «espatllat ya o *enderrocats* aquell tros de campanar interino», B. de Maldà (*Coll. B V.*, 246, *Excurs*, 116); «Tot capdellant arbredes, penyals del cim rodolan, / rost avall freixes cruixen y faigs, esbocinats, / y la fumera y flames amunt se caragolan / ab quera y pols dels ròncs albercs *enderrocats*», «ab horrible imprecació rebaten contra Déu los bocins del *enderrocats* edifici», *Atl* I, 31d, i sumari del cant IX També oc. ant. *enderrocar* [dos trobadors del S. XIII], 60

i *enderroc* en Marcabré «cazut son del *enderoc*» 'du contrecoup', *enderrocament* S XIII, *Cart* de Montpeller (Rayn v, 99).

Enderrocament: «haurà restituhits los dans e reparats los *enderrocaments* e fermada pau», JoMartorell (Ag II, 158) *Enderroc* [DTo 1670; Ps Boades]: «y en l'ayre ensopegant-se més alt, prop de la lluna, / sos esparguts destrossos ferriren los estels, / y ab lo fustam y terres, en *enderrocs* y runa, / semblava esllavissar-se la màquina dels cels», *Atl* de 1867 (IX, 25c), en lloc d'això o de l'estrofa següent, a la versió de 1877, posà: «s'atterra, y l'*enderroc*, en ales de les Fúries, / ab la maror va a rebre les ones de Llevant, / arreu arreu, les planes rublint y les boscuries, / arreu arreu, com arbres los puigs arrabaçant» (ed 1877, p. 218), estrofes reemplaçades per una de diferent en l'edició definitiva (26c), on el mot no figura; tort., V. cita a *botern* (Vergés Paulí, *Espurnes*, 157). *Enderroca Enderrocada*, -cadis, -cador [Lacav.].

+*Esderrocar*: *esderrocant* part actiu 'que s'enruna': «los molins --- foren creman<t>s e 'sderocan<t>s per lo fait d'él», Alt Cardener, S. XII (PPujol, *Doc. Vg Urg*, 4 38); *esderrocar-se* 'rodolar, anar de tomballons': «apagui lo lum, aní-me'n envers la porta de la cambra, e doní tal colp del front que la sanc ne anà per la cara aval<l>»; e així torbat e ofès, *esderoqué m* per la scala aval, no pas comptant los graons», BMetge (*La Velletona*, obra juvenil, Riq., 102.5) D'aquí amb lleu alteració, per la fonètica ribagorçana, *esderrocar* dit d'una egua que té la mala manya de derrocar sovint el seu genet. «tibi emendo una terra cum illo nochero ['noguera']', pro ipsa equa que *exterrocha* c. 1020 (p p Martín Duque, *Docs de Ovarra*, 94 3).

Enderrocar/esderrocar sembla haver-se alterat en alguns llocs en *enderrossar/esderrossar/enterrossar*, amb aplicació a l'ensulsiament de terreny rocós, segurament per encreuament amb *destrossar*. Del verb en tenim testimoni en una crònica escrita c. 1480 per Joan Buada, de la Garrotxa (nascut a St. Esteve d'En Bas el 1423, quan era rector de St. Iscle de Colltort): «en l'any 1427 començà lo gran terratrèmol en aquesta terra, car totes les sgleyes e edificis *enderroçà*; e comensà en le vila e parròquia de Amer, e tirà la via de Hostoles e de Bas --- l'any 1428 en hora del sol axit féu ten [?] secudides de terra trèmol en aquesta montanya, car ladons s'*enderroçà* le vila de Olot e de Castelfolít, e y morí molta molte gent ---», Villanueva, *V: Lit.* xiv, 300, 301 (al qual segons l'hàbit d'aquells anys canvia totes les ç en z, i per tant imprimeix *comenzà, enderrozà, senderrozà* etc, i estant repetida la grafia no hem de sospitar que hi hagi error per *enderrocà*). «Barraques, naus, esberles de torre hi voleyaren, / que en terra són montanyes al caure al mar illots, / recers en què les foques un jorn s'*enterrossaren*, / y agulles hont penjavan llur niu los aligots», *Atl* IX, 23c; en l'assaig de 1868 deia «rocams en què l. f. un j. s'assoleyaren»; l'ed. de 1878 posa *enterrossaren* amb una sola -s-, però Balari, que havia estat el revisor de l'original de 1877, i per tant tenia a la vista l'autògraf del poeta, ho posa amb -ç- en el *DBal*, i de-